

Sygn. akt I UK 300/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 15 marca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o podleganie ubezpieczeniu społecznemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 marca 2007 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2006 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 16 września 2004 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. oddalił odwołanie M. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 stycznia 2004 r., którą objęto wnioskodawcę w okresach wskazanych w tej decyzji ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym i

wypadkowym z tytułu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy uznał, że bezsporne w niniejszej sprawie jest to, że wnioskodawca od 1997 r. prowadził działalność gospodarczą, polegającą na wykonywaniu drobnych projektów graficznych. Siedziba firmy znajdowała się w jego miejscu zamieszkania. Z tytułu prowadzenia tej działalności gospodarczej podlegał obowiązkowi opłacania składek z tytułu ubezpieczenia społecznego. Ubezpieczony odprowadzał składki do ZUS tylko za okresy faktycznego wykonywania działalności gospodarczej. W okresie od stycznia 1999 r. do czerwca 2003 r. 96 razy zgłaszał organowi rentowemu na właściwych formularzach kilkunastodniowe przerwy w wykonywaniu działalności gospodarczej. Podejmując wyżej wymienione rozstrzygnięcie Sąd wskazał, iż cechą prowadzenia działalności gospodarczej jest prowadzenie jej w sposób zorganizowany i ciągły, co wyklucza zawieszanie jej. Mając na uwadze fakt, że wnioskodawca nie potrafił wyjaśnić powodów tak częstego zawieszania działalności na tak krótkie okresy oraz nie dając wiary twierdzeniom ubezpieczonego, iż jego działalność przez okres 7 lat nie przynosiła żadnych dochodów, oddalił odwołanie.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2006 r. apelacja wnioskodawcy została oddalona.

Sąd Apelacyjny zgadzając się z rozstrzygnięciem Sądu pierwszej instancji stwierdził, że osoba która podjęła pozarolniczą działalność gospodarczą podlega z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo (jeżeli nie ma innego tytułu do ubezpieczeń) od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności do dnia jej zaprzestania, bez względu na to czy w ramach danej działalności osiąga przychody czy też ich nie osiąga jeżeli pozostaje w gotowości do prowadzenia tej działalności. Z kolei w myśl art. 36 ust 1 pkt 4 i pkt 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych każda osoba objęta obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych w terminie 7 dni od powstania obowiązku ubezpieczenia, a każda osoba w stosunku do której wygaśnięty tytuł ubezpieczeń społecznych podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń w terminie 7 dni od zaistnienia tego faktu. W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza powyższych przepisów oznacza, iż wyrejestrowanie działalności gospodarczej w organie rentowym może nastąpić gdy wygaśnie tytuł ubezpieczenia, a więc prowadzenie

działalności gospodarczej zostanie zaprzestane, czego potwierdzeniem jest wykreślenie wpisu w ewidencji działalności gospodarczej. Stanowisko wnioskodawcy, iż w tych okresach nie było go w miejscu zamieszkania, był chory lub nie miał chęci do pracy, nie powoduje uchylenia obowiązku ubezpieczenia społecznego. Wyżej wskazane okolicznościach nie oznaczają zaprzestania prowadzenia takiej działalności.

Na powyższe rozstrzygnięcie wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną powołując się w niej na:

- niewłaściwą interpretację art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U Nr 137, poz. 887 ze zm.) poprzez przyjęcie, iż wnioskodawca w okresach, w których nie wykonywał działalności gospodarczej podlegał obowiązkowi ubezpieczenia społecznego,
- niewłaściwą interpretację art. 7 i art. 88a ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.) poprzez przyznanie wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej cech konstytutywnych, które określać mają obowiązek objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej
- niewłaściwe zastosowanie art. 2 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.) poprzez przyjęcie, iż osoba podejmująca działalność gospodarczą zobowiązana jest do stałego prowadzenia tej działalności, a nie do dowolnego jej kształtowania zgodnie z konstytucyjną zasadą swobody prowadzenia działalności gospodarczej.
- błędną wykładnię przepisu art. 6 k.c. polegającą na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji, iż ciężar dowodowy co do faktu nie prowadzenia działalności gospodarczej przez Powoda w okresach, w których Powód wyrejestrowywał z ZUS działalność, spoczywa na wnioskodawcy, pomimo tego, iż to organ rentowy w postępowaniu wyjaśniającym lub postępowaniu kontrolnym winien wykazać, iż w omawianych okresach wnioskodawca prowadził działalność objętą obowiązkiem ubezpieczenia.

Ponadto wskazał na naruszenia prawa procesowego - art. 233 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 385 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym określone w art. 6 – 14 ustawy o systemie ubezpieczenia społecznego odnoszą się do różnych kategorii osób fizycznych; co do zasady żadna z tych grup – kwalifikowana ze względu na sposób wykonywania pracy – nie jest w świetle przepisów ustawy traktowana jako grupa uprzywilejowana. Art. 6 tej ustawy obejmuje obowiązkiem ubezpieczenia wszystkie kategorie osób w nim wymienione. Prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego rozumiane jako świadczenie odpłatne i wzajemne wyraża się tym, że ubezpieczony zobowiązany jest do uiszczenia składki na poczet przyszłego świadczenia. Składkę taką należy określić jako publicznoprawną daninę o charakterze niepodatkowym. Zgodnie z wyżej wymienioną zasadą świadczenia odpłatnego i wzajemnego każdy ubezpieczony zobowiązany jest do uiszczania składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Ustawa nie wprowadza odmiennych zasad podlegania obowiązkowi uiszczania składek dla pracowników, osób wykonujących pracę nakładczą, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych, osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia – od tych, które dotyczą osób prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób z nimi współpracującymi. W art. 15 ustawy wysokość składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe wyrażone są w formie stopy procentowej, jednakowej dla wszystkich ubezpieczonych. Pomimo różnych zasad poboru składek i sposobu ustalenia jej wysokości każda z wyżej wymienionych grup podlega tym samym zasadom. Obowiązujące przepisy zarówno ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak również ustawy z 14 listopada 1999 r. - Prawo o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.), nie przewidują możliwości „zawieszenia działalności gospodarczej”, lecz jedynie „zaprzestanie” jej wykonywania. Również spowodowane niezdolnością do pracy okresy niewykonywania działalności gospodarczej, nie podlegają wyłączeniu z obowiązkowego ubezpieczenia, a dla osób objętych dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, jeśli są udokumentowane zaświadczeniem lekarskim, mogą stanowić podstawę pobierania zasiłku cho-

robotowego. Ponadto, gdyby uznać za zasadne twierdzenia ubezpieczonego, że faktyczne niewykonywanie działalności gospodarczej powoduje za ten okres ustanie obowiązku uiszczania składek - doprowadziłoby to do absurdalnych sytuacji, bowiem należało by uznać, mając na względzie zasadę równego traktowania w kwestii obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne (art. 2a ust 2 pkt 2 ustawy), że osoby ubezpieczone z tytułu stosunku pracy za czas urlopu, zwolnienia chorobowego, opieki nad dzieckiem - z racji, że faktycznie w tym okresie nie świadczą pracy, także są zwolnione z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za ten okres. Chybiony jest zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Z mocy art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, natomiast - stosownie do jej art. 11 ust. 3 - osoby te, na swój wniosek, podlegają dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, a zgodnie z art. 13 pkt 4 tejże ustawy, obowiązek ubezpieczeń istnieje od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej do dnia zakończenia jej wykonywania. Z ustalonego stanu faktycznego sprawy nie wynika, aby ubezpieczony zgłaszał wyrejestrowanie działalności gospodarczej z ewidencji tej działalności, prowadzonej przez organy gminy. Działalność gospodarcza jest działalnością, z którą związana jest konieczność ponoszenia przez przedsiębiorcę ryzyka gospodarczego. Zatem przedsiębiorca rozpoczynający działalność powinien liczyć się z takim ryzykiem obejmującym okresy faktycznego przestoju w wykonywaniu działalności, czy to z powodu braku płynności finansowej, czy też na przykład z powodu choroby przedsiębiorcy, braku zleceń i tym podobnym. Skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to należy domniemywać, że działalność ta była przez skarżącego prowadzona - istniał obowiązek zapłaty składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. Sąd Najwyższy w wyroku z 30 listopada 2005 r., I UK 95/05 (OSNP 2006, nr 19-20, poz. 311) stwierdził, że ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) nie przewiduje „zawieszenia działalności gospodarczej” powodującego brak obowiązku uiszczania składek ubezpieczeniowych, a więc Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest upoważniony

do zwolnienia ubezpieczonego z tego obowiązku. Zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 2 Prawa o działalności gospodarczej w kontekście konstytucyjnej zasady równości wobec prawa i zasady swobody prowadzenia działalności gospodarczej, jest nietrafny. Okoliczność niewykonywania działalności, na którą powołuje się ubezpieczony i jednocześnie ponoszenie kosztów związanych z obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej jest pozbawione znaczenia prawnego, skoro ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych w kwestii obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne względem wszystkich kategorii ubezpieczonych ich nie różnicuje. Ponadto Sąd Najwyższy nie może poprawiać ustawodawcy, dokonując wykładni przepisów prawnych *contra legem*. Skoro ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewiduje „zawieszenia działalności”, powodującego brak obowiązku uiszczania składek ubezpieczeniowych, to Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do zwolnienia ubezpieczonego z tego obowiązku. Ponadto przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co w konsekwencji oznacza, że określona na podstawie przepisów ustawy z 14 listopada 1999 r. - Prawo o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.), instytucja „zaprzestania” wykonywania działalności gospodarczej bez implementacji tej normy do systemu ubezpieczeń społecznych nie może wywołać skutku na gruncie prawa ubezpieczeniowego. Niedopuszczalne jest także swobodne kształtowanie przez podmiot ubezpieczeń społecznych okresów, za które nie będzie odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne. Zgodnie art. 180 § 1 k.p.a. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, także w sprawach od decyzji wydawanych na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Dopiero na etapie odwoławczym, zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania cywilnego (art. 83 ustawy). Powoływany w skardze kasacyjnej art. 6 k.c. w postępowaniu administracyjnym, zakończonym przedmiotową decyzją organu rentowego nie miał zastosowania, natomiast w postępowaniu odwoławczym przed sądami powszechnymi prowadzonym w oparciu o przepisy postępowania cywilnego ciężar dowodu zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał na ubezpieczonym, który z

faktycznego niewykonywania działalności gospodarczej (potwierdzonego przez niego złożeniem w ZUS oświadczenia o zawieszeniu tej działalności) wywodził korzystne dla siebie skutki prawne. Biorąc powyższe pod uwagę, nie jest zasadne twierdzenie ubezpieczonego o błędnej wykładni przepisu art. 6 k.c. dokonanej przez Sąd drugiej instancji. Organ rentowy w postępowaniu wyjaśniającym wykazał, iż w omawianych okresach wnioskodawca zgodnie z ustawą z 14 listopada 1999 r. - Prawo o działalności gospodarczej prowadził działalność objętą obowiązkiem ubezpieczenia, skoro w spornych okresach działalność ubezpieczonego nie została wyrejestrowana, lecz przeciwnie, po tych krótkich okresach „przerwy” była nadal wykonywana. Dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w celu ustalenia względem ubezpieczonego obowiązku uiszczenia składek za sporne okresy, wystarczające było ustalenie, iż ubezpieczony figuruje w ewidencji działalności gospodarczej, co istotnie stanowiło dowód potwierdzający prowadzenie działalności gospodarczej. Wnioskodawca winien udowodnić, że rzeczywiście nie prowadził wymienionej wyżej działalności. Wnioskodawca przesłuchany na tę okoliczność (k. 7 – a.s.) zeznał, że siedziba firmy cały czas znajdowała się w miejscu jego zamieszkania. Nie potrafił wyjaśnić racjonalnie zawieszania działalności na krótkie okresy. Tym samym wnioskowanie Sądów obu instancji uznające, że wnioskodawca nie zaprzestał w spornych okresach wykonywania działalności gospodarczej było logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym. W tym stanie rzeczy zarzuty naruszenia prawa procesowego okazały się niezasadne. Niemniej jednak gdyby były one zasadne to i tak Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi w sprawie (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z kolei zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Biorąc powyższe pod uwagę, skoro wszystkie zarzuty kasacyjne okazały się nieusprawiedliwione, Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.
